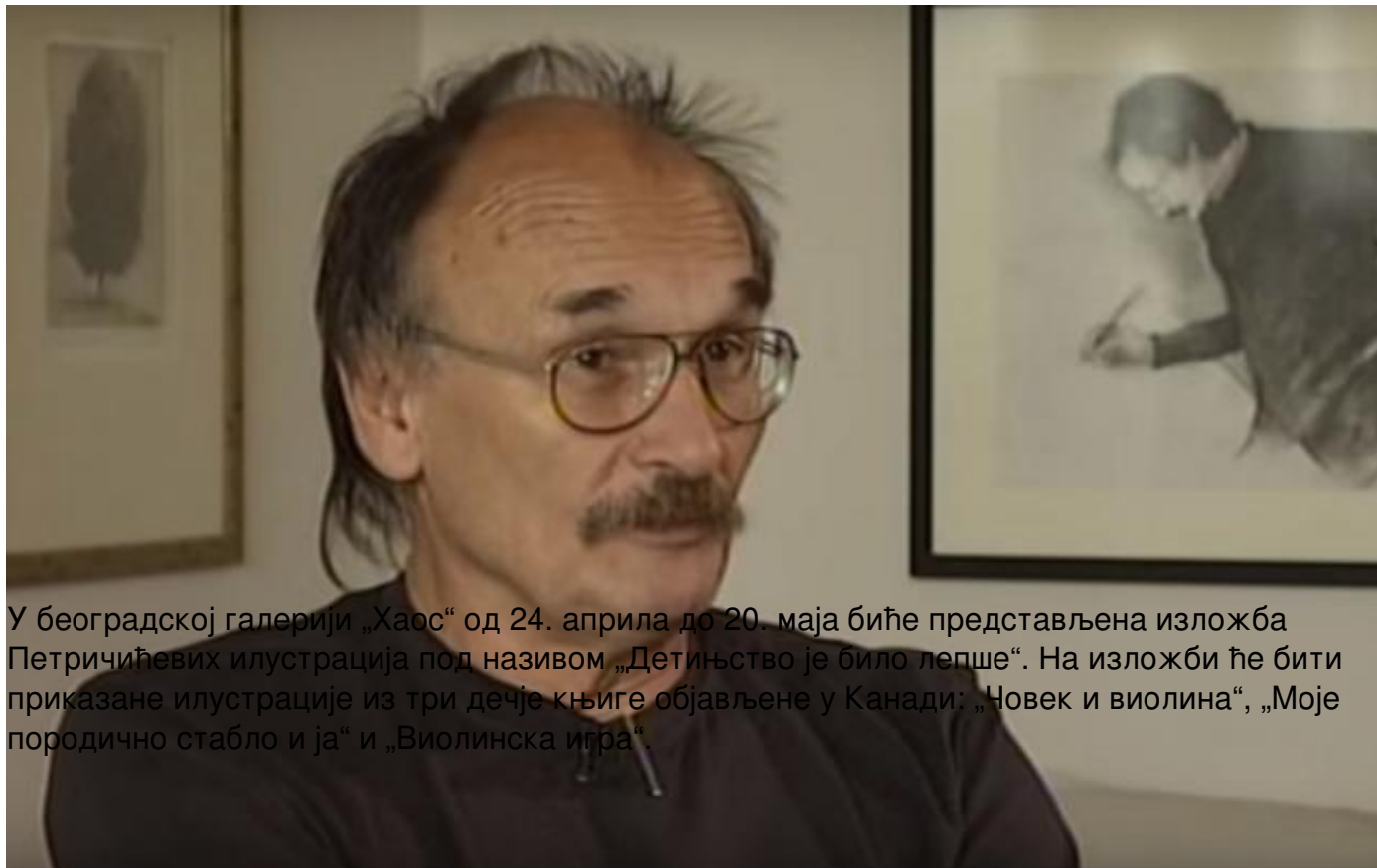

Живот у Србији је велика инспирација за сваког правог политичког карикатуристу — теме се нижу саме од себе, свакодневно, долазе са свих страна. То, међутим, понекад толико измиче контроли, да пожелим мало мирног живота, макар и остао без инспирације, каже у разговору за Спутњикову „Орбиту културе“ карикатуриста и илустратор Душан Петричић.

У београдској галерији „Хаос“ од 24. априла до 20. маја биће представљена изложба Петричићевих илустрација под називом „Детињство је било лепше“. На изложби ће бити приказане илустрације из три дечје књиге објављене у Канади: „Човек и виолина“, „Моје породично стабло и ја“ и „Виолинска игра“.

Са нашим угледним карикатуристом и илустратором разговарали смо о изазовима који прате два потпуно различита ликовна жанра — илустрацију за децу и политичку карикатуру, као и о предностима и ограничењима које носе два потпуно различита друштва, српско и канадско.

Публика у Београду биће у прилици да погледа део Ваших радова по којима сте познатији у Канади него овде. Реч је илустрацијама за канадска издања, али већ наслов ове изложбе, у којем свако од нас може да се препозна, сугерише да је реч о универзалним радовима. Да ли је тако?

— Нема универзалније публике на свету од деце, у то сам се уверио током двадесет година живота и рада у Канади, као и током рада овде. Деца, а нарочито млађи узраст, до пет, шест година, апсолутно су идентична публика свуда у свету. До пете године деца немају наслаге васпитања, породичног или друштвеног, и на потпуно исти начин примају оно што им се пружа и нуди.

За књигу „Човек са виолином“, коју сте радили са канадском ауторком Кејти Стинсон, добили сте канадску награду у области дечије карикатуре. Она је заснована на једном изузетно интересантном и за наше време, заправо, веома важном експерименту?

— Да, чувени амерички виолиниста Џошуа Бел одлучио је пре неколико година да направи мали тест: сишао је у једну станицу метроа у Вашингтону и свирао је класичну музику на својој чувеној виолини од десет милиона долара. Желео је да види да ли ће обична, дневна публика приметити да се у том простору нешто необично догађа. Експеримент је био прилично неповољан за њега: нико га није препознао, а људи су углавном пролазили не обраћајући пажњу на то што он ради. Управо на основу тога ауторка је покушала да исприча причу о томе како су деца сјајна публика која примећује ствари које одрасли, опрхвани свакодневним животом, не примећују.

Актуелна изложба сведочи о томе да и даље активно сарађујете са канадским издавачима. Да ли је канадска средина нешто што Вас на одређени начин ограничава, да ли Вам поставља нека правила која овде не морате да поштујете, или Вам, напротив, пружа више креативне слободе?

— У Канади сам, нарочито када говоримо о карикатури, имао одређена ограничења, морао сам да се прилагођавам. Реч је о културолошком наслеђу, о навикама специфичним за ту средину. Мене је живот у Југославији, у социјалистичком периоду, у доброј мери унапредио као карикатуристу, јер ме је научио да комуницирам са публиком на специфичан начин, не на директном, површинском нивоу, него на неком другом, трећем, четвртм. Публика је овде већ била васпитана у том духу, и не само овде него у свим источноевропским земљама. Ми карикатуристи, сатиричари, новинари били смо принуђени да у једнопартијском систему комуницирамо са публиком на нивоу који ће она одлично разумети, а који је такав да власти дозвољавају да се то појави у новинама. Читање између редова је било подигнуто до фантастичних размера у овом нашем систему. А онда сам отишао у Канаду, у којем се друштво није тако развијало. Када се обраћам публици у Канади, морам да рачунам на то да она очекује директну илустрацију или карикатуру нечега што је издвојила или приметила у дневним новинама или вестима.

Оно што знам, када је реч о овом послу и тамо и овде, јесте да не радим за најширу публику. Постоји сегмент читалачке публике који разуме и прихвата оно што ја говорим.

Да ли је време које је само по себи карикатура живота, друштва, појединца... нешто што олакшава рад карикатуристи или га, напротив, отежава?

— Живот у оваквој средини јесте и инспирација и олакшавајућа околност, то сваки прави политички карикатуриста само може да пожели, јер се теме само ређају, на дневној основи, долазе са свих страна. Стварност, међутим, почиње да нас бије на много планова, тако да сада просто не можемо ни да стигнемо да домислимо у карикатури све што нам политичка свакодневица нуди и сервира. То понекад толико измиче контроли, да помислим како бих радо пожелео мало мирног живота, чак и по цену да немам посла, односно инспирације.

Шта имате на уму када цртате карикатуру: да ли Вам је намера само да преточите у визуелно сопствену идеју или цртате карикатуре да би пренеле поруку, да би упозориле? Може ли карикатура да мења друштво, да растерује жабокречину?

— На основу искуства из последњих година мислим да карикатура, дефинитивно, мора да има задатак да покреће неке теме и да усмерава рефлектор на оне ствари које многим људима нису видљиве на први поглед. Политичари се у огромној мери служе директним и отвореним преварама и прикривањем ситуације не би ли навукли своје бираче да учествују на следећим изборима. Дакле, поједине веома битне животне теме политичари покушавају да замагле, покрију, сакрију, или да их прикажу на потпуно

другачији начин. Мој посао је управо да то откријем, видим, „провалим“ и да га тако огољено сервирам публици.

Какви су канадски медији, на који начин извештавају, да ли бисте тамо нешто мењали?

— Радије бих овде мењао, пре свега недостатак слободе са којим се суочавају новинари, сатиричари или карикатуристи у медијима. У Канади сам имао максималну слободу, она није била стопроцентна, али тамо не постоји могућност да сви медији (уз мале, безначајне изузетке) буду покривени тешком шапом која не дозвољава истини да избије на површину. Постоје, наравно, и у Канади медији које финансирају неке политичке партије или одређене друштвене снаге и који су средство за пропаганду. То је потпуно логично и нормално, али не може се догодити да од 100 одсто медија 99 одсто припада једној страни која спроводи своје идеје. То је недопустиво!

А што се тиче самог извештавања, знамо ли данас, у мору информација, сензација, шокова, шта је права вест? Ту, чини ми се, нема много разлике између наше и канадске средине.

— Велику пометњу у сфери информисања направио је интернет. Највећи проблем у данашњем информисању представља могућност да се без икакве провере и без икаквих последица сервера невероватна количина лажних информација која целокупну читалачку публику доводи у потпуну конфузију. Чак ни ја, као професионалац који се годинама бавим овим послом, нисам више у стању да проценим шта је од информација које добијам тачно. И све информације примам са одређеном сумњом. Могу да замислим какву конфузију и хистерију информациони хаос ствара у главама обичних људи. Још гора ствар је то што многи нису ни свесни до које су мере лажне и непроверене информације које су им понуђене. На друштвеним мрежама информације се шире невиђеном брзином, а уз мале додатке, праве потпуну пометњу.

Многи верују да медијска слика заснована на сензацији и шоку пре или касније мора да нестане, јер ће неминовно довести људе до презасићена. Може ли се то догодити у неко скорије време?

— Спадам у те који верују да ће у једном тренутку, након дугог периода засићености разним небулозама, дезинформацијама и лажима, које су потпуно прекриле глобални систем информисања, медијска слика некако прочистити. То кажу и искуства из историје. Моја жеља је, наравно, да се то догоди без великих ратова и катаклизми.

Како би изгледала Ваша карикатура на ту тему, имате ли неку визуелну асоцијацију на тај информациони хаос?

— Мислим да је мој став према садашњем стању света видљив у карикатурама које сада једном недељно објављујем у НИН-у. А како би изгледао свет какав бих волео да буде, свет који је доживео то прочишћење? То је пре у домену илустрације за децу.

(Спутњик)